

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14244,Przeglad-Polityczny.html>
19.05.2024, 15:03

Przegląd Polityczny

Hasło wydrukowane w **Tom III**

„Przegląd Polityczny”, czasopismo założone przez członków SKS NZS Trójmiasto i współpracowników pisma „CDN”, z inicjatywy Donalda Tuska i Wojciecha Dudy, wydawane III 1983 – 1989 w Gdańsku; miało być kontynuacją pisma „Motywy”, którego nr 1 był gotowy do wydania w XII 1981, oraz gdańskiego tygodnika „Samorządność”.

Ukazało się 12 nr. o obj. do 200 s., nr. 1-2 w formacie A4, drukowane na powielaczu w nakładzie ok. 400 egz.; od nr. 3 w formacie A5 na offsecie w nakł. ok. 1,5 tys. egz.

W składzie redakcji: Jacek Kozłowski (ps. Jan Karski), Janusz Pawłowski (w jego mieszkaniu odbywały się spotkania redakcyjne), D. Tusk (ps. Anna Barycz), Wojciech Fułek (ps. Witold Chramiec), W. Duda (ps. Kacper Linde), Marek Zająkała, Andrzej Zarębski, Jacek Jancelewicz, Maciej Pieniążczak, Stanisław Krajewski, Piotr Kapczyński; druk: P. Kapczyński i Zbigniew Nowek (od 13 XII 1981 współpracownicy „S” i SKS NZS Trójmiasto), którzy pod koniec 1982 otrzymali z rąk Lecha Kaczyńskiego dużą dotację od podziemnej „S” na uruchomienie podziemnego wydawnictwa. Nr 1 wydrukowano w podziemnej drukarni Krzysztofa Witkowskiego, od nr. 3 drukowano na offsecie, przekazanym przez Marka Sadowskiego z podziemnego NZS UG.

W nr. 1 zamieszczono słowo wstępne autorstwa D. Tuska, który pisał o potrzebie budowania elitarniej formacji propagującej ideały wolnościowe, deklarował przywiązanie do wolności i niechęć do wszelkich indywidualnych oraz zbiorowych form zniewolenia. Uważał, że należy pozytywnie traktować wszystkie wolnościowe działania opozycyjne, niezależnie od rodzaju formacji ideowej. Opublikowano też przedruki, m.in. fragment "Wschodów i zachodów księżyca" Tadeusza Konwickiego, oraz teksty, które nie zdążyły się

ukazać w legalnie wydawanej przed 13 XII 1981
„Samorządności”.

W nr. 3 zamieszczono relację ze spotkania latem 1983 w Gdańsku redakcji i przyjaciół „Przeglądu” z Günterem Grassem i wywiad z nim (tłumaczem G. Grassa był Bolesław Fac) oraz artykuł D. Tuska "Refleksje nad liberalizmem". „Przegląd” jako pierwszy opublikował reprodukcję dyplomu i medalu Nagrody Nobla Lecha Wałęsy. Zamieszczano także ciekawostki, np. w nr. 4 (z VI 1984) zdjęcie świni z napisem „głosuj na mnie” i reprodukcje antywyborczych plakatów. Wybierano do druku teksty dla wąskiego kręgu czytelników; w pierwszych nr. zamieszczano artykuły poruszające tematy wolności słowa i swobody poglądów, publikowano m.in. teksty Raymonda Arona i Karla Poppera. W dziale kulturalnym zamieszczano teksty Wiktora Woroszyńskiego, Leszka Budrewicza, Jarosława Brody, Lothara Herbsta i Antoniego Pawlaka oraz wiersze Włodzimierza Antkowiaka (ps. Marek Prochorowicz); w części literackiej – m.in. Mariusza Wilka i Andrzeja Zarębskiego. W kolejnych nr. poruszano problemy gospodarcze, publikowano teksty Lecha Mażewskiego i Jacka Merkla (wprowadzonych do redakcji przez L. Kaczyńskiego, jednego z promotorów pisma i uczestnika spotkań redakcyjnych). Za sprawą Janusza Lewandowskiego pismo nabrało charakteru liberalizmu ekonomicznego. Pracownicy naukowcy Uniwersytetu Gdańskiego wprowadzili do „Przeglądu” teksty klasyków neoliberalizmu: Friedricha von Hayeka, Milтона Friedmana, Ludwiga von Misesa. Pisali również własne teksty, w których z pozycji liberalnych analizowali ówczesną sytuację. Z pismem współpracowali: Jan Krzysztof Bielecki, Jan Szomburg i Dariusz Filar. W redakcji wykrystalizował się trzon grupy liberałów: D. Tusk, L. Mażewski, J. Lewandowski i J. Merkel. Od 1985 twierdzono, że wyczerpała się formuła „samoorganizacji społecznej” i „S” jako masowego ruchu społecznego, zrezygnowano z postulatu zalegalizowania „S”.

W nr. 7 D. Tusk opublikował (po powrocie z Paryża w 1986) artykuł "Chwałę Paryż", w którym poddał ostrej krytyce myśl neokonserwatywną i wychwalał neoliberalizm; neokonserwatyzm krytykował gł. za zbyt wiele „pierwiastków nacjonalizmu”, chęć podporządkowywania słabych

silniejszym oraz za dążenie do hierarchicznego kształtowania społeczeństwa.

W nr. 9 (na początku 1987) zamieszczono tekst D. Tuska "Droga i wybór", w którym w imieniu całego środowiska twierdził, że idea strajku, który miałby doprowadzić do wymuszenia na władzy ustępstw, jest liberałom obca, tak samo jak program „S”, jego zdaniem, zmierzający do umocnienia socjalizmu; źródła kryzysu państwa upatrywał w etatyzmie. W tym samym duchu pisał P. Kapczyński w artykule "Gospodarka jako wyzwanie dla opozycji"; uważał, że kompromis polityczny jest możliwy jedynie wówczas, gdy władza zdecyduje się na radykalną transformację gospodarczą.

Na skutek podobnej diagnozy sytuacji kraju, zbliżyły się do siebie środowiska „Przeglądu Politycznego” i „Polityki Polskiej”, wspólnie szukały możliwości działania jawnego i legalnego w zorganizowanym Klubie Myśli Politycznej im. Lecha Bądkowskiego. Odejście od obozu „S” obu środowisk nie było jednakowe. [Środowisko](#) RMP szybciej i bardziej zdecydowanie zerwało więzi ze zdelegalizowanym Związkiem. Liberałowie wzięli udział w strajkach w 1988. Po zakończeniu strajku w V 1988 członkowie redakcji w specjalnym nr. 11, w dyskusji redakcyjnej, uznali za najważniejszy jego wynik – mobilizację inteligencji oraz promocję własnego ugrupowania. Podkreślali, że hasło relegalizacji „S”, choć uprawnione, nie jest najważniejszym postulatem; jest nim program przemian gospodarczych i politycznych. Krytykowano „S” za słabość organizacyjną; współpraca z nią była spowodowana pragmatyzmem, a nie powrotem do jej ideałów. Ze środowiska „Przeglądu Politycznego” jedynie J. Merkel stawał po stronie racji związkowych. L. Mażewski uważał, że Polska musi po krachu totalitarnych struktur państwa nadal być krajem autorytarnym, gdyż ułatwi to tworzenie się gospodarki wolnorynkowej. Z czasem „Przegląd” stał się w pełni profesjonalnym wydawnictwem. Należy do nielicznych pism z okresu stanu wojennego, które przetrwało do dziś. Kolportażem w środowisku inteligenckim zajmowały się podziemne struktury NZS i „S”.

W VII 1983 redakcja i osoby zaprzyjaźnione pojechali do Łączyńskiej Huty na Kaszubach na towarzyskie spotkanie. Wszyscy zostali zatrzymani przez funkcjonariuszy SB. Zatrzymano wówczas, m.in.: D. Tuska, J. Kozłowskiego, W. Dudę, W. Fułka, Krzysztofa Wyszukowskiego, P. Kapczyńskiego i Annę Młynik.

Leszek Biernacki

[Gdansk, Region Gdańsk](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)